

Kohti vihreää kasvua

Björn Grönholm

Itämeren alue on monella tavalla esimerkki hyvästä ja tasapainoisesta alueellisesta kehityksestä ja integraatiosta. Suhteellisen lyhyessä ajassa, 20 vuodessa, Itämeren alueen olosuhteet ja tilanne on muuttunut radikaalisti. Verrattuna moneen muuhun alueeseen meillä ei ole ollut suurempia konflikteja tai sotia kylmän sodan jälkeen.

Kehitys on ollut nopeaa ja tavoitteet, joita ihmisillä ja uusilla itsenäisillä mailla oli 1990-luvun alkupuolella, on suurimmalta osin saavutettu. Maat ja ihmiset ovat vapaita ja itsenäisiä. Integraatio on syventynyt ja tietämys alueista, kulttuureista, tavoista ja olosuhteista on kasvanut. Tämän päivän nuorille avoin ja vapaa Itämeren alue on jopa itsestäänselvyys.

Nyt Itämeren alue on tienhaarassa. Euroopan taloudellinen ahdinko on monessa maassa myllertänyt poliittista kenttää ja jopa arvomaailmaa. Synkkien talousnäkymien lisäksi agendalla on samanaikaisesti ratkaistavana muitakin laajoja ja monimutkaisia haasteita kuten teollisen tuotannon kehittäminen, ympäristölle ystävällisempi energiatuotanto, tehokkaampi energiakulutus, kestävämpiä liikennematkaisuja, puhdas vesi jne. Itämerenalueen kohtalonkysymyksiä ovat erityisesti Itämeren rehevöityminen, ilmastomuutos, vanhanaikainen ja tehoton energiantuotanto sekä korkea Venäjän kaasu- ja öljyriippuvuus.

Nämä haasteet ovat laajuudeltaan rajoja ylittäviä. Ratkaisut niihin ovat monimutkaisia ja vaativat monien osapuolten myötävaikutusta. Tämä näkyy myös EU:n Itämeristrategian jalkauttamisessa. Itämeren alueen integraatiossa on edetty paljon, mutta haasteet ovat tällä hetkellä sekä monimutkaisia että kansallisia rajoja ylittäviä. Konkreettisten haasteiden lisäksi on mietittävä miten saadaan alueelle uusi tavoite, vahvempi kilpailukyky ja uutta talouskasvua. Tässä onkin osa Euroopan Unionin Itämeristrategian keskeisimmistä haasteista ja miten pystytään parantamaan yhteistyötä vielä enemmän ja tällä tavalla luotua uutta kasvua ja kilpailukykyä.

Euroopan Unionin strategioissa ja esimerkiksi EU:n 2020 tavoitteissa nostetaan esiin vihreään ja puhtaaseen teknologiaan perustuva kasvu. EU:n tavoite vihreästä kasvusta (Green Growth) on avain Euroopan seuraavalle vahvalle talouskasvujaksolle ja erityisesti Itämeren alueelle. Jo tällä hetkellä niin sanottu ”clean tech” sektori kuuluu Euroopan nopeimpiin kasvaviin sektoreihin ja työllistää suoraan yli 3,5 miljoonaa ihmistä Euroopassa.

Jotta vihreästä kasvusta ja vihreästä taloudesta tulisi vielä selkeämpi, vaaditaan lisää poliittisia päätöksiä ja ennen kaikkiaan rohkeutta. Esimerkkiä tästä on näyttänyt muun muassa Saksa päätöksellään lopettaa ydinvoiman tuotannon ja siirtyä uusiutuviin energiaratkaisuihin. Päätös on rohkea ja aiheuttaa Saksan teollisuudelle ja yhteiskunnalle varmasti kovan haasteen mutta pakottaa samalla heitä etsimään lisää energiatehokkuutta, uusia ratkaisuja ja kehittämään uutta teknologiaa. Samantyyppisiin ratkaisuihin on päädytty Japanissa ja Kiinassa.

Itämeren alueen väestö on suhteellisen korkeasti koulutettua. Tämä antaa hyvän mahdollisuuden tarttua vihreän kasvun haasteisiin. Jotta siirtyminen vihreämpään talouteen ja vihreään kasvuun olisi mahdollinen, on yhteiskunnan kaikkien osapuolten oltava vahvasti mukana. Tiedemaailmalla on tärkeä rooli kuten myös kaupungeilla ja kunnilla. Kaupungit ja kunnat ovat useimmissa asioissa tärkeä rooli kun isoja ongelmia kuten ilmastonmuutoksessa, jäteveden puhdistuksessa tai alueen vetovoimaisuuden konkretisoimisessa. Kaupungeilla ja kunnilla on myös yhteiskunnan rakentamisessa keskeinen rooli mutta ne ovat myös suuria asiakkaita investointien ja ostojen kautta. Näiden kautta kaupungeilla ja kunnilla on vahva mahdollisuus myös markkinoiden muokkaamiselle.

Kuten mainittiin, niin loistavan kehityskauden jälkeen Itämeren alue on risteyksessä. Uuden suunnan löytämiseksi ja alueen jatkokehitykselle tärkeitä kysymyksiä on paljon: Miten löydämme uutta kasvua? Kuka tai ketkä löytävät sen ensimmäiseksi? Kenellä on rohkeutta ja riittävän selkeä visio?

Björn Grönholm
johtaja
Itämeren kaupunkien liiton ympäristösihteeristö

Aikaisemmin sarjassa ilmestyneitä kolumneja

Nro.		Kirjoittaja
37/2012	12.10.2012	Venäjän WTO-jäsenyyden alkumetrit Heli Simola, ekonomisti, Suomen Pankin siirtymätalouksien tutkimuslaitos
34/2012	21.9.2012	Cleantechista ratkaisu Itämerelle ja Suomen talouskasvulle Jyri Häkämies, elinkeinoministeri, Työ- ja elinkeinoministeriö
30/2012	24.8.2012	Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyötä laajalla rintamalla Erkki Tuomioja, ulkoasiainministeri, ulkoasiainministeriö
25/2012	15.6.2012	Itämeri ei puhdistu itsekseen Anne-Mari Virolainen, kansanedustaja, Kokoomuksen eduskuntaryhmä
11/2012	9.3.2012	Itämeri on kirkkojen meri Kari Mäkinen, arkkipiispa, Suomen evankelis-luterilainen kirkko
7/2012	10.2.2012	Itämeren kohtalo ratkaistaan puhdistamoilla eikä juhlapuheissa Juha Nurminen, puheenjohtaja, John Nurmisen Säätiö
1/2012	6.1.2012	Työnjaolla tehokkuutta Itämeren alueen yhteistyöhön Thomas Götz, Saksan Suomen suurlähettiläs
19/2011	2.12.2011	Itämeri, historia ja Turun yliopisto Keijo Virtanen, rehtori, Turun yliopisto
18/2011	25.11.2011	Merenkulun merkitys ja haasteet merellä Olof Widén, toimitusjohtaja, Suomen Varustamot ry
16/2011	11.11.2011	Nya regler för emission inom Östersjöområdet Christian Ramberg, toimitusjohtaja, Turun Satama
5/2011	2.9.2011	Tilannetietoisuutta yli rajojen Veli-Jukka Pennala, komentaja, kontra-amiraali, Merivoimat
1/2011	5.8.2011	Turun kaupunki ja EU:n Itämeristrategia Aleksi Randell, Turun kaupunginjohtaja, Centrum Balticum -säätiön pj.